

แนวคิดเกี่ยวกับสตรีในนวนิยายของกฤษณา อโศกสิน
คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏ
กำแพงเพชร

The Concept of Women in Kridsana Asoksin's Novel
Faculty of Humanities and Social Sciences

สุธาธิพย์ แหงบบุญ¹

Suthathip Hangboon

บทคัดย่อ

บทความนี้มุ่งศึกษาแนวคิดเกี่ยวกับสตรีในนวนิยายของกฤษณา อโศกสิน ผลการวิเคราะห์แนวคิดเกี่ยวกับสตรีใน นวนิยายของกฤษณา อโศกสิน พบว่ามี ลักษณะแนวคิดทั้งหมด 4 ด้าน คือ 1) ด้านลักษณะทางกาย ได้แก่ รูปร่างหน้าตา กิริยาท่าทาง และการพูด 2) ด้านลักษณะนิสัย ได้แก่ นิสัยส่วนตัว นิสัยต่อสังคม 3) ด้านความสัมพันธ์กับครอบครัวและสังคม ได้แก่ บุคคลในครอบครัว บุคคลในสังคม 4) ด้านคตินิยมในการดำเนินชีวิต ได้แก่ ครอบครัว การศึกษา และอาชีพ

คำสำคัญ : แนวคิด สตรี นวนิยาย กฤษณา อโศกสิน

Abstract

This article aims to study the concept of women in Kridsana Asokasin's novels. the concepts of women from the figures of speech in Kridsana Ashoka's novels were found in four aspects: physical characteristics, namely appearance, manner, and speaking habits; personalities, namely personal behavior and social

¹ อาจารย์, สาขาภาษาไทย คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร

behavior; family and social relationships, namely family members and social members; ideologies of life, namely family, education, and career.

Keyword : Concept Women Novel Kridsana Asoksin

บทนำ

นวนิยายเป็นวรรณกรรมบันเทิงคดีรูปแบบหนึ่งที่มีผู้นิยมนำมาอ่านอย่างแพร่หลาย ในปัจจุบันการเขียนงานบันเทิงคดีประเภทนวนิยายนั้น สิ่งสำคัญที่ขาดไม่ได้ก็คือตัวละครที่เป็นผู้แสดงเรื่องราวต่าง ๆ ตามแต่ที่ผู้เขียนกำหนด การเสนอเรื่องราวโดยผ่านพฤติกรรมอันหลากหลายของตัวละครแต่ละตัว ผู้อ่านจำเป็นต้องศึกษาถึงลักษณะท่าทาง ตลอดจนอารมณ์ความรู้สึกของตัวละคร เพื่อทำความเข้าใจสิ่งที่ผู้เขียนต้องการนำเสนอ จึงจะเกิดความรู้สึกคล้อยตามไปด้วยได้ “แนวคิดใน นวนิยายที่ผู้เขียนต้องการสื่อ นั้น อาจให้ประโยชน์ที่ผู้อ่านจะเลือกมาประพจน์ปฏิบัติในชีวิตประจำวันได้ ไม่ทางตรงก็ทางอ้อม” (รินฤทัย สัจจพันธุ์, 2532 , หน้า 50)

ทั้งนี้ ศิลปะการใช้ภาษาของผู้เขียนจึงมีความสำคัญยิ่ง เนื่องจากเป็นภาพสะท้อนให้เห็นว่ามีปัจจัยใดบ้างที่มีอิทธิพลต่อสตรี อันทำให้เกิดเป็นคุณลักษณะของสตรีในแบบต่าง ๆ ขึ้นมา สตรีในนวนิยายของกฤษณา อโศกสิน จึงเป็นภาพจำลองจากบุคคลในสังคมนั่นเอง นอกจากนั้นคุณลักษณะต่าง ๆ ที่ผู้เขียนถ่ายทอดผ่านตัวละคร สามารถแสดงให้เห็นถึงแนวคิดที่ผู้เขียนหรือบุคคลมีต่อบทบาทสตรีในสังคมได้เป็นอย่างดี โดยเฉพาะการให้ภาพชีวิตของคนในสังคมอย่างหลากหลาย ทั้งสะท้อนภาพปัญหาครอบครัว สะท้อนปัญหาจิตใจของมนุษย์ สะท้อนปัญหาเฉพาะด้าน โดยสื่อสะท้อนผ่านทางการใช้ภาษาที่ประณีต แพรพรรณวาทได้ด้วยภาพอารมณ์ความรู้สึกของตัวละคร ตลอดจนการบรรยายลักษณะนิสัยและพฤติกรรมตัวละครทำให้นวนิยายน่าสนใจยิ่งขึ้น

สาระในบทความนี้จึงมุ่งนำเสนอแนวคิดเกี่ยวกับสตรีในนวนิยายของกฤษณา อโศกสิน เพื่อศึกษาภาพชีวิตที่เป็นจริงในมุมมองของปวงชน ผู้ยังมีกิเลส

ความต้องการ ตลอดจนอารมณ์ความรู้สึกของตัวละคร ที่อาจจำลองมาจากบุคคลในสังคม ซึ่งการศึกษาและการเรียนรู้ภาพชีวิตของตัวละครจากนวนิยายนั้น นับเป็นการศึกษาชีวิตจริงที่กำลังดำเนินอยู่ในสังคมในยุคสมัยนั้น ๆ ซึ่งการที่ผู้เขียนนำเสนอภาพคุณลักษณะสตรีในเชิงบวกและเชิงลบของแต่ละบุคคลได้อย่างหลากหลาย ทำให้เห็นภาพตัวละครสตรีมีลักษณะใกล้เคียงบุคคลในสังคมได้อย่างชัดเจนมากขึ้น ทำให้แนวคิดที่ปรากฏจากการใช้ภาษานำเสนอแนวคิดเกี่ยวกับสตรีในนวนิยายของ กฤษณา อโศกสิน มีความน่าสนใจเป็นอย่างยิ่ง

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

เพื่อศึกษาแนวคิดเกี่ยวกับสตรีจากเปรียบเทียบที่ปรากฏในนวนิยาย ของ กฤษณา อโศกสิน

ขอบเขตของการวิจัย

ผู้วิจัยได้นำชื่อนวนิยายจำนวน 128 เรื่อง จากนามปากกา กฤษณา อโศกสิน มาคัดเลือกแบบเฉพาะเจาะจงเรื่องที่มุ่งเน้นนำเสนอบทบาทสตรีเป็นสำคัญ ได้นวนิยายที่นำมาศึกษา 64 เรื่อง เพื่อนำมาใช้ประกอบการวิเคราะห์ความเปรียบสตรี กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ วิหคที่หลงทาง น้ำเซาะทราย ไฟหนาว ปูนปิดทอง เลื่อมสลบลาย เนื่อนาง กระเช้าสีดา ชิงช้าดอกบานชื่น เกิดมาสวย หลงไฟ เข็มซ่อนปลาย ทรายย้อมสี ลายหงส์ หลังลับแล รูปทอง บุชบกใบไม้ ตะวันตกดิน เกสรดอกสวาท ไม้ผลัดใบ เมียหลวง เหลี่ยมกุหลาบ โลกของมัทรี หนามดอกไม้ เพชรในเรือน กิ่งมัลลิกา ดอกไม้ไร้นาม ลมพัดชายน้ำ สวรรค์เบี่ยง น้ำค้างกลางดึก ปีกทอง เรือนนุช ฝ้ายแกมแพร พลอยพราวแสง เพลิงบุญ เวียงระกำ บ้านขนนก ภมร เนื่อใน น้ำผึ้งขม ศัตรูหัวใจ หน้าต่างบานแรก เพลงบินในจิ้งหรีด เดือนครึ่งดวง ฉากทอง คาวน้ำค้าง เงามจันทร์ ลมบูรพา ล่องทะเลดาว ลานลูกไม้ บาดาลใจ สมมติว่าเขารักฉัน ไปสู่ฉิมพลี กระท่อมปลายนา รสรักปีกอูรา ขอบฟ้าใหม่ หนามดอกไม้ ดาวเหนือ สะพานข้ามดาว ระบำมาร ข้ามสีทันดร ลานกุ่มรา ลมที่เปลี่ยนทาง วิมานไม้ฉำฉา และ มณีดิน

ผลการวิจัย

จากการวิเคราะห์แนวคิดเกี่ยวกับสตรีในนวนิยายของกฤษณา อโศกสิน พบว่ามีแนวคิดเกี่ยวกับสตรีในลักษณะต่าง ๆ 4 ด้าน ดังนี้

1. แนวคิดด้านลักษณะทางกาย

การศึกษาลักษณะทางกาย หมายถึง รูปร่างหน้าตา ผิวพรรณ กิริยา ท่าทาง การพูดจา และการแต่งกาย เป็นโครงสร้างของบุคคลที่ประกอบด้วย ขนาดรูปร่างและความสมบูรณ์แข็งแรงของร่างกาย ลักษณะโครงหน้า ตลอดจนสีหน้า แววตา หรือความเฉลียวฉลาดในแต่ละบุคคล ตลอดจน และกลวิธีการนำเสนอตัวละครสตรีของกฤษณา อโศกสิน ได้ใช้วิธีการนำเสนอโดยตรง การให้รายละเอียดและข้อมูลเกี่ยวกับตัวละครสตรีในลักษณะของการบรรยายภาพ และลักษณะทางกายจึงเป็นองค์ประกอบหนึ่งของบุคลิกภาพที่ปรากฏแก่ผู้พบเห็น ดังตัวละครสตรีในนวนิยายของกฤษณา อโศกสิน ได้ปรากฏลักษณะทางกายไว้หลายประการ ดังนี้

1.1 รูปร่างหน้าตา

กฤษณา อโศกสิน บรรยายให้ตัวละครสตรี มีรูปร่างหน้าตาสวยงาม เป็นสตรีวัยสาว เป็นที่พึงพอใจแก่ผู้พบเห็น ตัวละครบางตัวแม้รูปร่างจะยังคงบางระหงแต่ก็ไม่ใช้สตรีที่สวย มีผิวพรรณขาวสะอาดเสมอไป แต่ผู้ประพันธ์ได้บรรยายเพิ่มจุดเด่นเพื่อช่วยเพิ่มความน่าดู ในรูปร่างลักษณะ เช่น ลักยิ้ม หน้าผาก จมูกโด่งสวย เรียวขาที่ตั้งงาม ผู้วิจัยนำเสนอตัวอย่างการวิเคราะห์โดยสังเขปดังนี้

“เธอทบทวนถึงสาวน้อยคนนี้ตลอดคืน ได้เห็นแต่ดวงหน้า หวาน ดวงตาดำกลมไม่เคืองสา ผิวราวกับงาช้างเรือนร่างอ่อนแอเนวบาง ไม่สูงนัก แต่ก็ไม่ได้ยี้ เรียกได้ว่าทรวดทรงอรชรรัดกุมสวยงามทีเดียว”

(เหลื่อมกุหลาบ เล่ม2: กฤษณา อโศกสิน, 2531, หน้า 535)

ตัวอย่างข้างต้น ผู้ประพันธ์ มีการบรรยายผิวพรรณของผู้หญิงชาย

บริการในเรื่อง ว่ามีผิวรากับงาช้าง เป็นการแสดงการเปรียบเทียบเพื่อชมว่าผิวขาวสวยเหมือนสีขาวนวลของงาช้าง อีกทั้งกล่าวถึงรูปร่างที่ดูอ่อนแอ เอวบาง ส่วนสูงของเธอไม่สูงมากแลดูสมส่วน

“หล่อแล้วยังสาวและสวยพริ้งทีเดียว ทุกครั้งที่ยิ้มเริ่มนวนาน ขึ้นมาที่ริมฝีปาก หล่อนดูคล้าย เทพธิดาแห่งความกรุณย์ ที่ชีวิตนี้ทั้งชีวิตจะไม่ยอมคลาดคลาไปจาก ลู่ทางอันหมดจน ความนึ่มนวลของผิวพรรณและกิริยาที่ดูราวกับหิว เลื่อย เคลือบคลุมทุกสิ่งที่น่าฉงนในวิญญานของหล่อนไว้ได้อย่าง น่าอัศจรรย์”

(ทรายย้อมสี: กฤษณา อโศกสิน, 2538, หน้า 289)

ตัวอย่างข้างต้น แสดงให้เห็นว่า ผู้ประพันธ์ มีการบรรยาย ความสาว ความสวยของมณีเยง โดยผ่านคำพูดของตัวละครราวีวามณีเยงนั้นมีความงดงามไปทุกส่วน คล้ายกับเทพธิดาในเทพนิยายที่มักถูกกล่าวขานถึงความงดงาม

“ก็ใช้วามองเลยหล่อนไปเมื่อไหร่เล่า วัยสิบห้าของหล่อนไม่ ผิดอะไรกับดอกไม้ที่กำลังผลิเป็นตุ้มตูมอ่อนและหอมหวาน ได้กลิ่น รวยรินระเหยหอมออกมาจาง ๆ เหมือนกลิ่นที่สกัดจากเกสรสุเมณฑา”

(เหลื่อมกุหลาบ เล่ม 1: กฤษณา อโศกสิน, 2531, หน้า 32)

ตัวอย่างข้างต้น ผู้ประพันธ์ มีการบรรยายความงามของผู้หญิงในวัยสิบห้าปีแบบครุโล ที่กำลังแตกเนื้อสาว ผิวพรรณย่อมมีความสดใสน่าชวนมอง ไม่ต่างอะไรกับดอกไม้ที่กำลังผลิดอกตูม มีสีกลีบอ่อนและให้กลิ่นหอมหวาน

1.2 กิริยาท่าทาง

กิริยาท่าทางของตัวละครสตรี มีลักษณะแตกต่างกันออกไปตามภูมิหลังและประสบการณ์ชีวิต กล่าวคือ ตัวละครสตรีที่ได้รับการอบรม

เลี้ยวดูและสภาพแวดล้อมทางสังคมประการใด ย่อมหล่อหลอมให้ตัวละครมีพฤติกรรม การแสดงออกเช่นนั้น จากการวิเคราะห์กิริยาท่าทางที่ปรากฏพบว่า ตัวละครสตรีมีความปราดเปรี้ยว กระฉับกระเฉง เชื้อมั่นในตนเอง เรียบร้อย อ่อนโยน ร่าเริง ก้าวร้าว ไม่เรียบร้อย เจียบขรึม วิดกกังวล ผู้วิจัยนำเสนอตัวอย่างการวิเคราะห์โดยสังเขปดังนี้

“ใจเรายังหัวเราะหนักขึ้น ประกายตาพราวขึ้น หล่อนกระโดดลุกจากที่นั่งตรงเข้ามากอดคอติดันอย่างประจบ ท่าทางเหมือนลูกกระต่ายน้อยประเปรี้ยวสีขาวบริสุทธิ์ นัยน์ตาแดงก่ำเหมือนทับทิมนํ้าาม”

(เพลิงบุญ: กฤษณา อโศกสิน, 2539, หน้า 36)

ตัวอย่างข้างต้น ผู้ประพันธ์ มีการบรรยายกิริยาท่าทางแสดงบุคลิกของใจเริงเหมือนลูกกระต่ายน้อยที่มีลักษณะว่องไวปราดเปรี้ยวมากในการระแวงระวังภัย

“สามภพเดินเลยไปถามปีทองซึ่งขณะนี้ทรุดตัวลงนั่งยอง ๆ เห็นท่านั่งจับเจ้าซิมเชื่องของหล่อนแล้วซ้ำ หล่อนเป็นเด็กเอาแต่ใจตนหนักหนา ปกปิดความในใจไม่เคยมิตจนกลายเป็นคนไม่มีมารยาทได้ง่ายดายอย่างไม่คาดฝัน”

(บุษบกใบไม้: กฤษณา อโศกสิน, 2534, หน้า 142)

ตัวอย่างข้างต้น ผู้ประพันธ์ มีการบรรยายท่าทางที่แสดงออกถึงความเอาแต่ใจตนเองของปีทอง จนบางครั้งหลายคนมองเธอว่าเป็นคนที่ไม่มีมารยาท

“รำนําส่งเขาแล้วจึงปิดประตู เดินทอดน่องกลับเข้าข้างใน หล่อนแก้งอ้อยอิ่งอย่างมีลีลาราวกับนางสวรรค์ผ่านไปในห้องกลาง”

(กระเช้าสีดา: กฤษณา อโศกสิน, 2534, หน้า 91)

ตัวอย่างข้างต้น ผู้ประพันธ์ มีการบรรยายกิริยาท่าทางการเดินอ้อยอิ่งของร้านค้าที่มีท่งท่าลีลาราวกับนางฟ้านางสวรรค์

1.3 การพูดจา

การพูดจาของบุคคลเป็นการแสดงออกประการหนึ่งที่สามารถเน้นบุคลิกภาพได้ว่าเป็นคนมีลักษณะเช่นไร ซึ่งตัวละครสตรีในนวนิยายของ กฤษณา อโศกสิน ได้แสดงลักษณะการพูดจาไม่ว่าจะโดยการบรรยาย กลวิธีการดำเนินของตัวละคร หรือกลวิธีการใช้บทสนทนา ทำให้เห็นว่าตัวละครสนใจในเรื่องใด คิดอะไร และมีความสมจริงดังบุคคลในสังคมหรือไม่ประการใด จากการวิเคราะห์การพูดจาที่ปรากฏพบว่า ตัวละครสตรีมีการพูดแบบยกย่อนหยาบคาย ก้าวร้าว โผงผาง พูดมีเหตุผล พูดมากความ ผู้วิจัยนำเสนอตัวอย่างการวิเคราะห์โดยสังเขปดังนี้

“หล่อนเป็นคนไม่สงวนกิริยาหรือความรู้สึก อยากรู้อะไรต้องได้รู้เดี๋ยวนั้น สามารถโพล่งถามทันทีโดยไม่อ้อมค้อม เนื่องจากเป็นคนใจเร็ว ตามใจตัวเอง เชื่อมั่นในรูปสมบัติที่ตนมี ทะนงในทรัพย์ซึ่งหล่อนคิดว่าเป็น “ฐาน” รองรับอันสำคัญของมนุษย์ยิ่งกว่าสิ่งอื่นใดในโลก”

(บุษบกใบไม้: กฤษณา อโศกสิน, 2534, หน้า 18)

ตัวอย่างข้างต้น กล่าวถึงปิต้องตัวละครสตรีที่มีวาจาโผงผาง ขาดการไตร่ตรอง หรือขัดเกลาก่อนการพูดจา ซึ่งเป็นผลมาจากการเลี้ยงดูแบบตามใจของครอบครัวหล่อน

“มีแฟนหรือยัง เมื่อไหร่จะแต่งงาน เบา เบา พูดทีละคน ้วย พลัปลายกมือขึ้นห้ามเสียงพวกหล่อนนี้ยังกะนกระจอกชักพันตัวได้มั้ง”

(เนื้อนาง: กฤษณา อโศกสิน, 2535, หน้า 129)

ตัวอย่างข้างต้น เป็นบรรยากาศในห้องอาหาร ที่มีแต่ผู้หญิงทุกคน กำลังพูดคุยแข่งกัน ผู้ประพันธ์บรรยายให้เห็นคณะผู้หญิงที่กำลังแข่งกันพูดโดยไม่มีใครอยากฟังใครสักเท่าไร เหมือนกับนกกระจอกแตกรังมาเป็นพันตัว เพราะไม่สามารถฟังความได้ถนัด

“ระวังนะ คุณ ยายร้านีเขาลูกนางยักษ์ ฤทธิ์เดชเหลือเกินเลย เถียงจี้คำไม่ตกปากหรอก” จะว่าไปแล้วทางเสียงของผู้ปกครองก็ยังเอ็นดูดีอยู่ อำพนคิดในใจคือไม่ได้ดุด่าจริงจังสักเท่าไร เพียงแต่ขอให้ได้ดูแลนั่น”

(กระเช้าสีดา: กฤษณา อโศกสิน, 2534, หน้า 51)

ตัวอย่างข้างต้น ขณะที่ขับรถ ล้อกับรำนามีปากเสียงกันกันหนักขึ้น เนื่องจากรำน่าถูกล้อตำหนิในพฤติกรรมที่แสดงออกมาไม่เหมาะสม ผู้ประพันธ์จึงบรรยายลักษณะผู้หญิงที่ขี้โมโห ก้าวร้าว ดุร้ายอย่างรำน่า

2. แนวคิดด้านลักษณะนิสัย

การศึกษาถึงลักษณะนิสัย จะทำให้เห็นความสัมพันธ์ระหว่างนิสัยกับบุคลิกภาพว่า เป็นสิ่งสะท้อนภาพของกันและกัน ดังนั้นการศึกษาถึงลักษณะนิสัย จึงให้ภาพบุคลิกของตัวละครสตรีในนวนิยายของกฤษณา อโศกสิน ว่ามีความโดดเด่นใกล้เคียงและถ่ายทอดมาจากบุคคลจริง ๆ ในสังคมมาน้อยเพียงใด และผู้เขียนได้ใช้เงื่อนไขใดในการสร้างลักษณะนิสัยตัวละครสตรีแต่ละตัวขึ้นมา โดยผู้วิจัยได้ศึกษานิสัยที่ประกอบกันขึ้นเป็นลักษณะนิสัยของบุคคล ดังนี้

2.1 นิสัยส่วนตัว

นิสัยส่วนตัวเป็นเอกลักษณ์ของแต่ละบุคคล ที่จะใช้ตอบสนองต่อสิ่งเร้าและสถานการณ์ต่าง ๆ ซึ่งครอบครัวและสังคมเป็นประสบการณ์สอนให้ได้เรียนรู้และสร้างนิสัยประจำตัวขึ้น โดยผู้วิจัยได้พบลักษณะนิสัยส่วนตัวของตัวละครสตรีในนวนิยายของกฤษณา อโศกสิน ได้แก่ ลักษณะนิสัยเฉลียวฉลาด

เรียบร้อย ขยัน อดทน เข้มแข็ง รักอิสระ อ่อนโยน ซื่อสัตย์ อารมณ์แปรปรวน
ใจร้อน โมโหง่าย เอาแต่ใจตัวเอง ผู้วิจัยนำเสนอตัวอย่างการวิเคราะห์โดยสังเขป
ดังนี้

“แก แม่ลูกแกเลี้ยงขึ้นไข่ม้อย แกเลี้ยงพรากรหลานขึ้นไป เจตนา
ของพวกแกเนี่ยมันร้ายเหมือนอินางโจร ใจพวกแกมันก็ดำทมิฬเหมือน
อิแร้งอีกา ระวังตัวให้ดีแล้วกัน อย่าให้ขึ้นเห็นหน้าเขียวนะถ้าเห็น
เมื่อไหร่ละก็ เดี่ยวจะว่าไม่เตือน คอยดู จะตบให้คว่ำเขี้ยว”

(เว็ระกำ: ฤชณา อโศกสิน, 2551, หน้า 105)

ตัวอย่างข้างต้น กล่าวถึงเครือวัลย์ที่ต่อสายโทรศัพท์ไปตำทอนาง
กลอย ผู้ประพันธ์มีการบรรยายให้เห็นถึงจิตใจของนางกลอยที่มีความโหดร้าย
เหมือนนางโจร จิตใจก็ดำเหมือนสีของแรงหรือสีของกา

“ขอให้โชคตินะ ฉันปล่อยเราไปเพราะเวลานี้เราเป็นนก
อินทรีแล้ว ไม่ใช่เป็นนกเลี้ยงเหมือนเมื่อก่อน” เขาตอบ “แต่อย่างไรก็
ตามฉันขอเตือนเราไว้อย่างหนึ่ง รำ ในการทำงานกับใครหรือการจะ
เป็นเมียใครต่อไปนะ สำคัญที่สุดก็คือความซื่อสัตย์”

(กระเช้าสีดา: ฤชณา อโศกสิน, 2534, หน้า 614)

ตัวอย่างข้างต้น ลือได้สอนรำนาก่อนที่จะให้เธอไปเริ่มต้นชีวิตใหม่ คำ
สอนที่ลือมีให้รำน่าแฝงด้วยความรักและหวังดีเสมอต้นเสมอปลาย ผู้ประพันธ์
เปรียบให้เห็นว่ารำน่าในเวลานี้กล้าหาญ เข้มแข็ง มีความเป็นผู้ใหญ่มากขึ้น
ไม่ใช่ผู้หญิงที่คอยต้องการแต่ให้คนมาเอาใจหรือสนใจ เป็นคุณสมบัติที่
สอดคล้องกับนกอินทรี ซึ่งเป็นนกขนาดใหญ่ น่าเกรงขาม และบินได้สูงและ
กว้างไกล ทำให้มีความสง่างาม

“โฉมนั่งลงบนม้ากลมอย่างหมดแรงหมดกำลัง หล่อนเหนื่อย
นัก เหนื่อยทั้งกายและใจทบทวี นับตั้งแต่มิคนมาเพิ่มอีกคนเท่านั้นเอง

เสียงกล่าวร้องอ่อนลงหน่อยนึง หากอารมณ์ที่เหมือนพายุร้าย เมื่อ
สักครู่ ก็ยังไม่สร่างซา โอ๊ย ฉันปวดหัวยังกลับจะบ้าไปแล้วนั่นนะ”

(หน้าต่างบานแรก: กฤษณา อโศกสิน, 2544, หน้า 49)

ตัวอย่างข้างต้น บรรยายถึงสภาพของโคมที่เหนื่อยล้า หมดแรงกับ
พฤติกรรมลูกสะไภ้ ที่แสดงออกอย่างไม่เหมาะสมเช่น สะบัดหน้าหนี ปิดประตู
กระแทกกระทั้น แสดงให้เห็นภาพอารมณ์ของโคมที่ทนยอมรับพฤติกรรมแย่ ๆ
ของลูกสะไภ้ไม่ได้ เหมือนกับพายุร้ายที่สามารถทำลายล้างได้ทุกสิ่งที่ขวางหน้า

2.2 นิสยต่อสังคม

นิสยต่อสังคมเป็นบุคลิกภาพที่สะท้อนได้จากพฤติกรรมที่
แสดงออกและการพูดจาที่ตัวละครเอกสตรีเข้าไปมีปฏิสัมพันธ์กับบุคคลใน
สังคมของแต่ละบุคคล โดยลักษณะนิสยต่อสังคมของตัวละครเอกสตรี สะท้อน
ให้เห็นถึงนิสยต่อสังคมที่หล่อหลอมมาจากครอบครัวและ สถานการณ์ต่างๆที่
เกิดขึ้นในชีวิต โดยผู้วิจัยได้พบลักษณะนิสยต่อสังคมของตัวละครสตรีในนวนิยายของกฤษณา อโศกสิน ได้แก่ ลักษณะนิสยลุ่มหลงในวัตถุสิ่งของ เชื้อม้น
ในตัวเอง ดิ้นรน ไตร่ตรอง มีเมตตา มีน้ำใจ การเอาตัวรอด ผู้วิจัยนำเสนอ
ตัวอย่างการวิเคราะห์ โดยสังเขปดังนี้

“ลิเลามีความรู้เกี่ยวกับครัวเรือน เกี่ยวกับชีวิตจิตใจของ
ผู้ชายมาก เพราะหล่อนทำตัวเหมือนฟองน้ำ ดูดซับเอาความนึกคิด
คำนิยมความเป็นมาเป็นไปทั้งปวงไว้ในตัว แล้วใช้ความอ่อนนุ่มแกม
ความอดทนแข็งแกร่งนั้นยัดหยุนเอาเองอีกทีหนึ่ง”

(ภมรเล่ม1: กฤษณา อโศกสิน, 2532, หน้า 330)

ตัวอย่างข้างต้น นิราโทศัพทมาปรีกษาลิเลาเรื่องคุณสมบัติของเธอมิ
ผู้หญิงอื่น ถึงแม้ว่าสามีของลิเลาจะไม่เคยเจ้าชู้ แต่ลิเลาก็สามารถเป็นที่ปรึกษา
ที่ดีให้นิราได้ ผู้ประพันธ์มีเปรียบเทียบความรอบรู้ในการใช้ชีวิตของลิเลา

เหมือนฟองน้ำ เนื่องจากเธอสามารถปรับตัว ต่อการเปลี่ยนแปลง โดยเธอใช้
ความอดทน ความอ่อนโยน ให้เหมาะสมกับสถานการณ์

“หล่อนยืนท่ามกลางผู้คนพลางก็เลื่อนลอย นึกถึงเข็มเพชร
พร้อมรอยยิ้มของนายจ่าง ยามเมื่อหญิงคนนั้นสดใสใจดี เมตตาอารี
ต่อผู้ที่ลำบาก สตรีวัยยี่สิบก็ดูราวกับเทพีแห่งความหวังหรือมีฉะนั้นก็
ค่อนข้างใช้”

(เนื้อใน: กฤษณา อโศกสิน, 2539, หน้า 94)

ตัวอย่างข้างต้น ผู้ประพันธ์บรรยายภาพเข็มเพชรสตรีวัยยี่สิบ
ที่คอยให้ความช่วยเหลือลูกน้องเมื่อครั้งลำบาก แววตาและท่าทางของเข็ม
เพชรจึงเหมือนเทพีที่มีความหวัง ผู้ใดอยู่ใกล้จะเกิดความรักและเคารพในความ
ดีของเธอ

“บุคลิกอันเข้มข้อยของหล่อน เปรียบเสมือนหน้ากากที่หุ้มห่อ
เนื้อแท้ไว้อย่างมิดชิด เสมือนสินค้าที่มีแต่สีสนล่อใจล่อตา แต่พอซื้อไป
ใช้แล้ว กลับเป็นอีกอย่างที่ไม่คาดฝันมาก่อน”

(ทรายย้อมสี: กฤษณา อโศกสิน, 2538, หน้า 124)

ตัวอย่างข้างต้น ผู้ประพันธ์บรรยายลักษณะบุคลิกของมณีนีซึ่ง
มีกิริยามารยาทนุ่มนวลเข้มข้อยแต่แฝงไว้ด้วยการปกปิดตัวตน หรือนิสัยที่
แท้จริงไว้ เสมือนกับการสวมหน้ากากอำพรางตัวตนที่แท้จริงให้คนในสังคมรับรู้

3. วิเคราะห์แนวคิดด้านความสัมพันธ์กับครอบครัวและสังคม

การศึกษาแนวคิดด้านความสัมพันธ์กับครอบครัวและสังคม มี
นักจิตวิทยาได้ให้แนวคิดที่สอดคล้องว่า การอบรมเลี้ยงดู การให้ความอบอุ่นใจ
เริ่มต้นจากครอบครัว ส่วนสถานการณ์ทางสังคมช่วยหล่อหลอมบุคลิกภาพ
ของคนเราให้เด่นชัดขึ้น ฉะนั้นครอบครัวจึงเป็นสังคมพื้นฐานที่สร้าง
ประสบการณ์ให้แก่บุคคล เมื่อบุคคลออกสู่สังคมภายนอก เพื่อแสดง

ความสัมพันธ์กับผู้อื่นจะเกิดการขัดแย้งหรือสร้างสรรค์สังคมอย่างไร ย่อมเป็นผลมาจากความสัมพันธ์ในครอบครัวด้วย โดยผู้วิจัยได้ศึกษาความสัมพันธ์กับครอบครัวและสังคมที่ประกอบกันขึ้นเป็นบุคลิกภาพของบุคคล ดังนี้

3.1 ความสัมพันธ์กับบุคคลในครอบครัว

การศึกษาความสัมพันธ์กับบุคคลในครอบครัว จะสะท้อนให้เห็นบุคลิกภาพของตัวละครเอกสตรีที่ปรากฏในนวนิยายของกฤษณา อโศกสิน ได้แก่ ตัวละครสตรีที่มีปัญหาภายในครอบครัว ยึดมั่นในความคิดของตัวเอง ก้าวร้าว ผู้วิจัยนำเสนอตัวอย่างการวิเคราะห์ โดยสังเขปดังนี้

“ดาวดวงนี้แท้จริงแล้วก็ได้สุกสว่างกระไรเลย จึงเมื่อต้องพานพบความขัดข้องอันชวนให้กังขาแสงที่แลดูหมองอยู่แล้วนั้น ก็ถึงแก่เย็นเศร้าลงไปอีก หล่อนก่ายหน้าผากแล้วลดแขนลง เมื่อรู้สึกตัวว่าชักจะเกิดทุกข์เกินกว่าเหตุ”

(ดอกไม้ไร้นาม: กฤษณา อโศกสิน, 2549, หน้า 209)

ตัวอย่างข้างต้น แพมาลากำลังนอนเอามือก่ายหน้าผาก คิดถึงเรื่องราวร้ายๆ ที่ผ่านเข้ามาในชีวิตของเธอ ผู้ประพันธ์บรรยายให้เห็นภาพแพมาลา สตรีที่เคยมั่นใจในความเพียบพร้อมของตน แต่เมื่อชีวิตคู่เกิดทางตัน อุปสรรคเริ่มก่อตัวขึ้น ชีวิตที่เคยมีแต่คนอิจฉาก็กลับกลายเป็นน่าอเนจอนาถแทน

“อักรินมองดูมารดา ทั้งรัก ทั้งเคารพ ทั้งสงสารเธออย่างจับใจ มารดาของเธอไม่เคยมีความสุข ท่าทางของเธอไม่ผิดอะไรกับดอกไม้ที่แห้งเหี่ยวลูปบอยู่ก้นต้นเพราะถูกแสงแดดแผดเผาอย่างแรง ร้อนมากเกินไป หรือไม่ก็ถูกน้ำเดือดๆ รดเข้าตรงกิ่งก้านดอกไม้เป็นอย่างเต็มรัก”

(หนามกุหลาบ: กฤษณา อโศกสิน, 2518, หน้า 92)

ตัวอย่างข้างต้น อัครินมองดูคุณเพ็ญแม่แท้ ๆ ของเขาด้วยความสงสาร จะเห็นได้ว่าผู้ประพันธ์เปรียบให้เห็นว่า ผู้หญิงที่เคยสวย สง่างาม แต่เมื่อมีอายุมากขึ้น สังขารก็เสื่อมลงตามเวลา ไม่ต่างกับดอกไม้ที่เคยสดสวยและค่อย ๆ ร่วงโรยตามธรรมชาติ จนเป็นสาเหตุที่ทำให้เกิดปัญหาภายในครอบครัวได้

“ตราบใดที่พวกเราอยากรยังอยากเป็นเมียเขา ตราบนั่นเรื่อง เอ๊ะเอ๊ะก็ยังคงเป็นน้ำพริกปลาทุบประจำสำรับอยู่นั่นเองแหละ แหมพูดถึงเมื่อวาน ยังคันไม่หายเลย นี่ถ้าฉันไวกว่านั้นอีกหน่อยเป็นได้ ฉันทันกลางซอยเน่ ๆ”

(ภมรเล่ม 1: กฤษณา อโศกสิน, 2532, หน้า 50)

ตัวอย่างข้างต้น ทองพันชูนุ้ยกับนิราด้วยเรื่องสัพเพเหระ ที่ต่างฝ่ายต่าง เก็บรายละเอียดไว้ขยายความ จะเห็นได้ว่าผู้ประพันธ์บรรยายให้เห็นว่าผู้หญิงที่มีสามีแล้ว สิ่งที่ต้องดูแลนอกจากงานบ้าน หน้าที่ให้ความสุขกับสามีเป็นเรื่องสำคัญที่ไม่ควรบกพร่อง อาจกล่าวได้ว่าเรื่องบนเตียงเป็นน้ำพริกปลาทุบที่ต้องมีติดประจำสำรับอาหารนั่นเอง

3.2 ความสัมพันธ์กับบุคคลในสังคม

การศึกษาความสัมพันธ์กับบุคคลในสังคมจะสะท้อนให้เห็นบุคลิกภาพของตัวละครเอกสตรีที่ปรากฏในนวนิยายของกฤษณา อโศกสิน ได้แก่ ตัวละครสตรีที่ประพาศติพิศตรธรรม อธยาศัยดี เข้มแข็งเด็ดเดี่ยว ถูกเอาเปรียบ ถูกดูถูกเหยียดหยาม ผู้วิจัยนำเสนอตัวอย่างการวิเคราะห์ โดยสังเขปดังนี้

“ถึงฉันเป็นกาที่ยังดีกว่าหงส์บางตัวที่ชอบใช้อาจม ตั้งแต่นั้นมาอยู่บ้านนี้ ฉันได้เรียนรู้สันติสิกหนบาง หน้าฉาก หลังฉากของพวกที่เรียกตัวเองว่าผู้ดีมีเงินอีกแยะทีเดียว”

(เรือนุชย์: กฤษณา อโศกสิน, 2516, หน้า 580)

ตัวอย่างข้างต้น ชุดตัวละครในเรื่องได้เปรียบเทียบตนเองว่าคนชั้นต่ำของสังคม และเปรียบเดชะว่าเป็นคนที่ได้รับการยกย่องจากสังคมว่าเป็นคน

ชั้นสูง ผู้ประพันธ์บรรยายให้เห็นว่าแม้ ชูดาจะมีพื้นเพมาจากคนชั้นต่ำ แต่ก็ยังดีกว่าคนชั้นสูงบางคน ที่อาศัยเงินตราเป็นเครื่องวัดระดับชั้น ทั้งที่ความเป็นจริงเขาเหล่านั้นอาจจะไม่ได้ดีไปกว่าคนยากจน

“มนุษย์หญิงชายต้องร่ำร้องหาสิ่งที่ดีกว่าเพื่อให้ออกไปจากโลกเป็นโลก มีกิเลสตัณหาเป็นน้ำเชื่อมหล่อเลี้ยงสังสารวัฏต่อไปไม่มีวันจบด้วยรสเปรี้ยว หวาน มัน เค็ม เผ็ด ร้อน ด้วยความทะยานอยากติดข้องอยู่เป็นแมลงวันที่หลงบินเข้าไปประตักประเดิดอยู่ในสายแห่งใยแมงมุม”
(น้ำเซาะทราย: กฤษณา อโศกสิน, 2539, หน้า 134)

ตัวอย่างข้างต้น ผู้หญิงแบบบุตรกรองไผ่หาแต่กิเลสตัณหา มาบำเรอความสุขทางกายและใจให้แก่ตน ผู้ประพันธ์บรรยายให้เห็นภาพ ความทะเยอทะยานของบุตรกรอง เปรียบได้กับแมลงวันที่หลงบินเข้าไปติดใยแมงมุม ทั้ง ๆ ที่รู้ว่ายากที่จะหลุดออกมาได้

“ชายผู้หญิงก็เหมือนขายเพชรพลอยนั้นแหละ มีวิธีดูและตีราคา การกักเอาไว้มอง การย้อมสีขาย การปลอมแปลงซึ่งล้วนแล้วแต่ลงเอยแบบเดียวกัน เม็ดไหนสวยเก็บไว้นานได้ก็เก็บไว้นาน เอาไว้ออเจ้าของเซ็คเลซหกดัวเจ็ดตัวมาเซ็นแกรกแล้วพาไป จะพาไปเก็บไว้ในธนาคารหรือพาไปแข่งต่อ นั่นก็เป็นเรื่องของผู้ซื้อโดยเฉพาะ ผู้ขายไม่เกี่ยว”

(เหลี่ยมกุหลาบ เล่ม 1: กฤษณา อโศกสิน, 2531, หน้า 38)

ตัวอย่างข้างต้น แสดงให้เห็นว่า การขายบริการเหมือนกับการขายเพชรพลอย ต้องดูวิธีดูและตีราคา ซึ่งในที่นี้การค้าสตรีในสังคมเริ่มมีมากขึ้น โดยการใช้กำลังหรือการบีบบังคับ การลักพาตัว การหลอกลวง การใช้อำนาจหรืออิทธิพล การให้หรือรับเงิน หรือผลประโยชน์เพื่อให้บุคคลนั้นยินยอมจะอยู่ให้อำนาจของอีกคน เพื่อแสวงหาผลประโยชน์

4. วิเคราะห์แนวคิดด้านคตินิยมในการดำเนินชีวิต

การศึกษาแนวคิดด้านคตินิยมในการดำเนินชีวิต สะท้อนให้เห็นการเชื่อถือและการยึดถือทัศนคติเกี่ยวกับการศึกษาของตัวละครสตรี ที่เป็นไปตามค่านิยมของสังคม โดยผู้เขียนสะท้อนลงไปในชีวิตและความคิดของตัวละคร ซึ่งมีผลต่อการดำเนินชีวิตของคนในสังคมสมัยนั้นอย่างชัดเจน เช่น การเผชิญปัญหาชีวิตคู่ การศึกษาหาความรู้เพิ่มเติมเพื่อพัฒนาชีวิต การทำงานแบบหนักเอาเบาสู้ ผู้วิจัยนำเสนอตัวอย่างการวิเคราะห์ ดังนี้

4.1 คตินิยมด้านครอบครัว

ครอบครัวคือสถาบันที่มีอิทธิพลต่อบุคคล ซึ่งให้เห็นสภาพครอบครัว ประสบการณ์และการปลูกฝังค่านิยมจากบิดามารดา จึงเป็นส่วนหนึ่งที่ช่วยหล่อหลอมคตินิยมเกี่ยวกับครอบครัวของตัวละครเอกสตรี และสะท้อนออกทางพฤติกรรม จากการวิเคราะห์ปรากฏภาพสะท้อนคตินิยมเกี่ยวกับครอบครัวของตัวละครสตรี ได้แก่ ไม่ยึดมั่นในกรอบประเพณีไทย มีความกตัญญูต่อผู้มีพระคุณ ลุ่มหลงในอำนาจเงิน เงินมีค่ามากกว่าจารีตประเพณี ผู้วิจัยนำเสนอตัวอย่างการวิเคราะห์ โดยสังเขปดังนี้

“คุณคิดดูเอาเองก็แล้วกัน อย่าให้พูดอะไรมาเลย สินธพนะ ได้ตัดจันทร์ก็เหมือนได้ชุมทรัพย์ชุมใหญ่เขียวนะคะคุณศกร”

(เหลืยมกุหลาบ เล่ม2: ฤทธินา อโศกสิน, 2531, หน้า 611)

ตัวอย่างข้างต้น ผู้ประพันธ์บรรยายภาพตัดจันทร์ สตรีในเรื่อง ที่ทำหน้าที่ของภรรยาได้อย่างสมบูรณ์ คุณสินธพได้ตัดจันทร์เป็นภรรยาก็เหมือนกับได้ชุมทรัพย์ใหญ่ เนื่องด้วยฐานะครอบครัวค่อนข้างร่ำรวย และเธอมีนิสัยขยันทำงาน ดูแลงานบ้านงานเรือนมิบกพร่อง ซึ่งเป็นคุณลักษณะของภรรยาที่ดีที่ใคร ๆ ก็อยากได้มาเป็นคู่ครอง

“เด็กทั้งสองได้รับความดูแลฟูมฟักอย่างอบอุ่นทุกด้านโดยไม่บกพร่อง ทั้งการศึกษา กิริยามารยาท ความประพฤติ และหล่อนก็มีความหวังต่อลูกอย่างสูงสุกว่าภักุขีและภุมวารจะเติบโตใหญ่ขึ้นด้วย

ความสมบูรณ์ ทุกส่วนของชีวิต แต่ครั้งมาบัดนี้ วินาทีนี้ วรรณรีเหมือนไม้ยืนต้นสูงใหญ่ที่ถูกสายอสุณิบาดฟาดลงมาจนไหม้เกรียมไปทั้งต้น”

(น้ำเซาะทราย: กฤษณา อโศกสิน, 2539, หน้า 258)

ตัวอย่างข้างต้น กล่าวถึงภรรยาและภุมวารบุตรของภิมกับวรรณรีที่เติบโตมาอย่างเพียบพร้อม โดยวรรณรีผู้เป็นแม่ได้วางแผนอนาคตไว้ให้ลูก ๆ ของเธออย่างสมบูรณ์แบบ แต่แล้ววันหนึ่งความมั่งคั่งนั้นก็ถูกบั่นทอนลงเพราะอุปสรรคชีวิตคู่

4.2 คตินิยมด้านการศึกษา

ตัวละครเอกสตรีได้แสดงคตินิยมในด้านการศึกษาไว้พอสมควร ได้แก่ การศึกษาเพื่อพัฒนาตนเองให้มีความสามารถในการประกอบอาชีพเลี้ยงตนเองได้ การศึกษาทำให้มีปฏิภาณไหวพริบ การเรียนรู้จากประสบการณ์ชีวิต ผู้วิจัยนำเสนอตัวอย่างการวิเคราะห์ โดยสังเขปดังนี้

“หม่นยถอนใจยาว หัวสมองของหล่อนช่างแล่นช้าเสียจริง ฉะนั้นก็ไม่น่าแปลกเลยว่า เหตุใดหล่อนจึงไม่ไปทำงานนอกบ้าน หรืออาจเป็นเพราะไม่ทำงานนอกบ้านนี้เองกระมัง ที่ทำให้ปัญญาของหล่อนเหมือนมิดสนิมจับ”

(ฝ่ายแถมแพร่: กฤษณา อโศกสิน, 2554, หน้า 109-110)

ตัวอย่างข้างต้น ผู้ประพันธ์บรรยายให้เห็นว่าการที่ผู้หญิงเราไม่สนใจศึกษาเล่าเรียน ไม่ทำงาน ความคิดความสามารถ ที่เคยมีก็จะถูกลดค่าลงเนื่องจากชีวิตขาดทักษะหรือประสบการณ์ในการทำงาน อันจะคิด พุดสิ่งใดก็ไม่แคล่วคล่อง ซึ่งตัวอย่างนี้ให้ความรู้สึกของการพูดประชดประชันให้ตัวละครสำนึกคิด

“การที่เด็กสาวจำนวนมากถูกต้อนมาจากต่างจังหวัดเหมือนวัวควาย มาซื้อมาขายมาพลีสร้างสนองกามราคะของผู้คนอย่างไม่รู้จักสร้างชาหรือล้าสมัย ก็เพราะความกระหายหื่นของบรรดาชายเหล่านี้”
(กระเช้าสีดา: กฤษณา อโศกสิน, 2534, หน้า 432)

ตัวอย่างข้างต้น หญิงสาวจากต่างจังหวัดจำนวนมากเข้าเมืองเพื่อมาขายตัวให้บรรดาเสีย ในราคาสี่ห้าพันบาท ผู้ประพันธ์สะท้อนให้เห็นว่าการศึกษาเป็นสิ่งสำคัญ ที่จะทำให้เรามีความคิดไตร่ตรอง แต่เด็กสาวจำนวนมากถูกหลอกมาขายบริการ เพราะการศึกษาน้อย จึงถูกหลอกโดยง่าย

“มริจอมยิ้ม คันปากอยากจะถามว่า แต่ถ้าให้ดูเรื่องลูกละก็ ป้าพลาดจังเบอร์เลยใช้ไหม แล้วดูว่ายังงัยละ ผู้ดีแท้เขียวเจ้าคะ แกตอบ สงสัยว่าจะเป็นลูกสาวพระน้า พระยาอะไรสักคนเสียด้วยซ้ำไปนะเจ้าคะ”

(เดือนครึ่งดวง: กฤษณา อโศกสิน, 2525, หน้า 147)

ตัวอย่างข้างต้น มริกกำลังสนทนากับป้ายวง ถึงลักษณะนิสัยลูกสาวของน้องนายยอด ที่ถูกฝากเข้าทำงาน ผู้ประพันธ์บรรยายภาพผู้หญิงที่มีลักษณะผิวพรรณดี วาจาดี วางตัวดี มีการศึกษา มีคุณสมบัติเปรียบได้กับลูกสาวข้าราชการที่ได้รับพระราชทานบรรดาศักดิ์เป็นพระยา

4.3 คตินิยมด้านอาชีพ

ตัวละครเอกสตรีได้แสดงคตินิยมในด้านการประกอบอาชีพไว้พอสมควร ได้แก่ ทำงานด้วยความมานะอดทน ทำงานแบบหนักเอาเบาสู้ ทำงานด้วยความซื่อสัตย์ ทำงานด้วยความสามารถ ทำงานมีศีลธรรม ผู้วิจัยนำเสนอตัวอย่างการวิเคราะห์ โดยสังเขปดังนี้

“ผีเสื้อกลางคืนตกค้ำก็แต่งตัวเพริศพริ้ง ไม่ว่าเสื้อ กางเกง เข็มขัด รองเท้าล้วนแล้วชิ้นหนึ่ง รกก็เปลี่ยนบ่อย ถ้าช่วงไหนมีเสียก็

สบายไปพักใหญ่ เสียพวกนั้นจะเลียดูหล่อนอย่างอึมหมิพืมนั้น เปลี่ยนรถให้ จ่ายเงินเดือนเป็นเรื่องราวอย่างงามพอที่เสียจะต้องไม่เสียไปเที่ยวซึ่งบางที่เจ็บตัวกลับมา”

(เลื่อมสลับลาย: กฤษณา อโศกสิน, 2557, หน้า 27)

ตัวอย่างข้างต้น พาโลกำลังยืนมองผู้หญิงขายบริการคนหนึ่ง ที่กำลังดูแลปรนนิบัติชายสูงวัยผู้มีฐานะร่ำรวยอย่างเอาอกเอาใจ ซึ่งเป็นภาพผู้หญิงขายบริการ หรือผู้หญิงที่ทำงานกลางคืนในสถานบันเทิง สะท้อนวิถีอาชีพของสตรีกลุ่มนี้ที่จะต้องแต่งตัวให้สวยงาม ขวนมอม ดึงดูดความสนใจของเพศตรงข้าม เพื่อแลกกับสิ่งที่ตนเองต้องการ

“เสียดาย อีโลมันเหมือนข้างเผือก ทำไ้ได้ ถึงข้างเผือกก็เถอะ ถ้ามันสมักรใจจะอยู่ป่า มันก็ต้องอยู่มันมีความสุขของมันยังนั่นนี่”

(เหลื่อมกุหลาบ เล่ม 1: กฤษณา อโศกสิน, 2531, หน้า 59)

ตัวอย่างข้างต้น ผู้ประพันธ์บรรยายคุณลักษณะของครุไรเหมือนกับข้างเผือกในป่า ถึงแม้ต้นทุนชีวิตอาจด้อยกว่าคนอื่น ๆ แต่ถ้ามีความพยายาม วิชาความรู้หรือความสามารถที่มี สิ่งเหล่านี้จะผลักดันให้เท่าเทียมคนอื่น ๆ ได้ในไม่ช้า

“ผู้หญิงไทยเดี๋ยวนี้อ้างค่าครองชีพสูงไปขายตัวทั้งนั้นเลย เลยกลายเป็นสินค้าประจำชาติไปแล้ว ฮ่องกง เยอรมัน ญี่ปุ่นนะลือชื่อเลยเชียว”

(ลานลูกไม้: กฤษณา อโศกสิน, 2547, หน้า 617)

ตัวอย่างข้างต้น คุณดาราทูตกับป้าแพวถึงวิธีคิดของผู้หญิงในสังคมปัจจุบัน ผู้ประพันธ์บรรยายให้เห็นว่า ผู้หญิงไทยที่อ้างค่าครองชีพสูงมักเอาตัวรอดด้วยการขายบริการ ซึ่งเป็นลักษณะที่สอดคล้องกับสินค้าประจำชาติ เมื่อมี

การพูดถึงสินค้าดีเด่นที่คนทั่วไปหรือคนต่างชาติมักคิดถึงประเทศไทย เช่น อาหาร สถานที่ท่องเที่ยว อุปนิสัยของคนไทย นอกจากนี้จะนึกถึงผู้หญิงไทยเป็นอันดับต้น ๆ ด้วย

การอภิปรายผล

จากผลการวิจัย “แนวคิดเกี่ยวกับสตรีในนวนิยายของกฤษณา อโศกสิน” สามารถอภิปรายผลได้ดังนี้

1. การอ่านนวนิยายของกฤษณา อโศกสิน ผู้อ่านจำเป็นต้องศึกษาถึงลักษณะท่าทาง ตลอดจนอารมณ์ความรู้สึกของตัวละคร เพื่อทำความเข้าใจสิ่งที่ผู้เขียนต้องการนำเสนอ จึงจะเกิดความรู้สึกคล้อยตามไปด้วยได้ แนวคิดในนวนิยายที่ผู้เขียนต้องการสื่อ นั้น อาจให้ประโยชน์แก่ผู้อ่านในการเลือกนำมาประพฤติปฏิบัติในชีวิตประจำวันได้ ไม่ทางตรงก็ทางอ้อม

2. จากการวิเคราะห์แนวคิดที่ปรากฏจากการใช้ภาษานำเสนอ มุมมองแนวคิดเกี่ยวกับสตรีในนวนิยายของ กฤษณา อโศกสิน สะท้อนให้เห็นว่าความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลกับสิ่งแวดล้อมก็เป็นส่วนหนึ่งที่มีอิทธิพลต่อสตรี นอกจากคุณลักษณะนิสัยซึ่งสตรีแต่ละคนได้สร้างสมมาตั้งแต่เด็กแล้ว ผสานกับสิ่งแวดล้อมในครอบครัว สังคมที่เป็นประสบการณ์ หรือการตอบสนองต่อสิ่งเร้าที่มีอิทธิพลต่อชีวิต จึงทำให้เกิดเป็นคุณลักษณะของสตรีในแบบต่าง ๆ ขึ้นมา สตรีในนวนิยายของกฤษณา อโศกสิน จึงเป็นภาพจำลองจากบุคคลในสังคมนั้นเอง สอดคล้องกับแนวความคิดของ ศรีวิณ ธรรมรังรอง (2537) กล่าวว่า ตัวละครสตรีมีลักษณะใกล้เคียงบุคคลในสังคมมากขึ้น นั่นคือ ปรากฏภาพตัวละครสตรีที่มีความเป็นสตรีสมัยใหม่ โดยภูมิหลังและสภาพแวดล้อมส่งผลให้ตัวละครประเภทนี้ แสดงออกทั้งพฤติกรรมและคำพูดที่สมจริงได้อย่างน่าสนใจ ส่วนตัวละครสตรีที่มีลักษณะแบบเก่าก็พัฒนาขึ้นจากตัวละครอุดมคติ และมีความเปลี่ยนแปลงไปตามวิถีชีวิตของแต่ละคน

ทั้งนี้ ผู้เขียนเลือกใช้ภาษานำเสนอแนวคิดเกี่ยวกับสตรีในลักษณะต่าง ๆ ทั้งหมด 4 ด้าน ได้แก่ 1) คุณลักษณะทางกายภาพ 2) ลักษณะนิสัย 3) ความสัมพันธ์กับบุคคลและสังคม 4) คตินิยมในการดำเนินชีวิต ซึ่ง

คุณลักษณะทางกายภาพที่ปรากฏในนวนิยายของกฤษณา อโศกสิน พบว่าสตรียังคงมีความสวยงามในรูปร่างหน้าตา ด้วยเรือนร่างที่โดดเด่น หรือมีรูปร่างบอบบาง งามระหงสมส่วน สวยงามตามธรรมชาติ มีความเพียบพร้อมในฐานะการศึกษา กิริยาท่าทางและการแต่งกาย ดังเช่นสตรี “อันวิตา” ในนวนิยายเรื่อง ลมที่เปลี่ยนทาง “ทัศนิกา” ในนวนิยายเรื่อง ตะวันตกดิน “เหมือนแพร” ใน นวนิยายเรื่อง บ้านชนนิก เป็นต้น

ลักษณะนิสัยของสตรีในนวนิยายของกฤษณา อโศกสิน พบว่าสตรียังคงความดี มีเมตตา มีความทะเยอทะยานในความคิด จิตใจดี ดังเช่น “ภุมรี” ในนวนิยายเรื่อง ไฟหนาว ที่มีลักษณะมีความเมตตา เอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ เป็นต้น แต่ทั้งนี้ก็พบลักษณะนิสัยสตรีในเชิงลบ เช่น ความเอาแต่ใจ ไม่มีความกตัญญู อารมณ์ไม่คงที่ ใจร้อน ปรากฏอยู่บ้าง ดังเช่น เจ้าอารมณ์ ใจร้อน อย่าง “ทองพัน” ในนวนิยายเรื่อง ภมร เป็นต้น

ความสัมพันธ์กับบุคคลและสังคมของสตรีในนวนิยายของกฤษณา อโศกสิน พบว่าสตรีมีการสร้างความความสัมพันธ์กับบุคคลอื่นทั้งในและนอกครอบครัว และในสังคมที่อยู่ในขอบเขตที่สังคมยอมรับได้และไม่เป็นที่ยอมรับ บางคุณลักษณะเป็นการละเมิดจารีตประเพณีไทย ละเมิดศีลธรรม พฤติกรรมที่แสดงออกมาจึงเป็นไปตามความต้องการของจิตใจจนเกินที่จะยับยั้งชั่งใจได้ ดังเช่น “พุทธรอง” ในนวนิยายเรื่อง น้ำเซาะทราย “สุดหล้า” ในนวนิยายเรื่อง บุชบกใบไม้ “ปุนหอม” ในนวนิยายเรื่อง คาวน้ำค้าง เป็นต้น

คตินิยมในการดำเนินชีวิต ของสตรีในนวนิยายของกฤษณา อโศกสิน พบว่าสตรีถูกอบรมปลูกฝังค่านิยมในการดำเนินชีวิตให้คงคุณลักษณะความคิด ความเชื่อแบบสมัยใหม่ ใช้ชีวิตแบบยึดถือความพึงพอใจของตนเองเป็นใหญ่ ไม่เห็นความสำคัญของพรหมจารีหรือความบริสุทธิ์ของตนเองหรือสตรีที่เคยผ่านการแต่งงานมาแล้ว ก็ไม่คำนึงถึงความผิดพลาดในอดีตที่ผ่านมา สามารถเริ่มต้นชีวิตคู่ใหม่ได้อย่างง่ายดาย ซึ่งเป็นวิถีการคิดที่ไม่ให้ความสำคัญกับคำว่าครอบครัว ดังเช่น “หอมนาน” ในนวนิยายเรื่อง ภมร “นิรชา” ในนวนิยายเรื่อง เพชรในเรือน “มณียาง” ในนวนิยายเรื่อง ทรายย้อมสี เป็นต้น

การที่ผู้ประพันธ์นำเสนอภาพคุณลักษณะสตรีในเชิงบวกและเชิงลบ

ของแต่ละบุคคลได้อย่างหลากหลาย จะส่งผลให้เกิดอิทธิพลต่อความรู้สึกของผู้พบเห็น และแสดงให้เห็นชีวิต ความคิด และทัศนคติตามค่านิยมของสตรีในสังคมไทยได้อย่างชัดเจนมากขึ้น ทำให้แนวคิดที่ปรากฏจากการใช้ความเปรียบเกี่ยวกับสตรีในนวนิยายของ กฤษณา อโศกสินมีความน่าสนใจ

ข้อเสนอแนะ

จากผลการวิจัยเรื่อง แนวคิดเกี่ยวกับสตรีในนวนิยายของกฤษณา อโศกสิน ผู้วิจัยพบประเด็นที่น่าสนใจควรแก่การวิจัย ดังนี้

1. การศึกษาแนวคิดเกี่ยวกับสตรี ทำให้ได้เรียนรู้มุมมองที่นักเขียนมีต่อสตรีในสังคมปัจจุบัน ซึ่งนักเขียนแต่ละคนย่อมจะมีมุมมองที่แตกต่างกัน จึงควรใช้แนวทางการศึกษาแนวคิดสตรี เพื่อศึกษาวรรณกรรมบันเทิงคดีของนักเขียนอื่น ๆ ต่อไป

2. นอกจากแนวคิดเกี่ยวกับสตรีที่ปรากฏในนวนิยายแล้ว กฤษณา อโศกสิน ยังมีความสามารถในการประพันธ์ เนื้อเรื่องได้อย่างน่าสนใจ จึงควรศึกษาวรรณกรรมบันเทิงคดีในด้านกลวิธีการประพันธ์

บทสรุป

จากการศึกษาแนวคิดเกี่ยวกับสตรีในนวนิยายของกฤษณา อโศกสิน พบว่าคุณลักษณะต่าง ๆ ที่ปรากฏนั้น ย่อมแสดงให้เห็นถึงแนวคิดที่ผู้ประพันธ์หรือบุคคลมีต่อบทบาทสตรีในสังคมได้เป็นอย่างดี โดยสะท้อนผ่านด้านลักษณะทางกาย ได้แก่ รูปร่างหน้าตา กิริยาท่าทาง และการพูด ด้านลักษณะนิสัย ได้แก่ นิสัยส่วนตัว นิสัยต่อสังคม ด้านความสัมพันธ์กับครอบครัวและสังคม ได้แก่ บุคคลในครอบครัว บุคคลในสังคม และด้านคตินิยมในการดำเนินชีวิต ได้แก่ ครอบครัว การศึกษา และอาชีพ

บรรณานุกรม

กฤษณา อโศกสิน (สุคันธญา ชลศึกษ์). (2515). ตะวันตกดิน เล่ม 1-2.

กรุงเทพมหานคร: รุ่งเรืองรัตน์.

_____. (2516). เรือนมนุษย์. (พิมพ์ครั้งที่ 3). กรุงเทพฯ:

โรงพิมพ์รุ่งเรืองธรรม.

_____. (2518). นามกุลลาบ. (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพฯ:

ประพันธ์สาส์น.

_____. (2525). เดือนครึ่งดวง. (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพฯ: สามัคคี

สาร.

_____. (2529). เนื่อใน. (พิมพ์ครั้งที่ 3). กรุงเทพฯ: ดอกหญ้า.

_____. (2531). กิ่งมัลลิกา. กรุงเทพฯ: ดอกหญ้า.

_____. (2531). เหลี่ยมกุลลาบ เล่ม 1-2. กรุงเทพฯ:

โชคชัยเทเวศร์.

_____. (2532). ภมร เล่ม 1-2. (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพฯ: เฉลิม

ชัยการพิมพ์.

_____. (2534). กระเช้าสีดา. กรุงเทพฯ: รวมสาส์น.

_____. (2534). บุษบกใบไม้. (พิมพ์ครั้งที่ 5). กรุงเทพฯ:

อมรการพิมพ์.

_____. (2535). เนื่อนาง. กรุงเทพฯ: เจริญรัตน์การพิมพ์.

_____. (2538). ทราย้อมสี. (พิมพ์ครั้งที่ 4). กรุงเทพฯ:

ดอกหญ้า.

_____. (2539). น้ำเซาทราย. (พิมพ์ครั้งที่ 5). กรุงเทพฯ: ไทย

เทอดธรรม.

_____. (2539). เพลิงบุญ. (พิมพ์ครั้งที่ 4). กรุงเทพฯ: เพื่อนดี.

_____. (2544). หน้าต่างบานแรก. (พิมพ์ครั้งที่ 3). กรุงเทพฯ:

ดับเบิลนายน์.

_____. (2547). ลานลูกไม้. (พิมพ์ครั้งที่ 3). กรุงเทพฯ: แพลนพรีนติ้ง.

- _____ . (2549). ดอกไม้ไร้นาม. (พิมพ์ครั้งที่ 3). กรุงเทพฯ: เพื่อนดี.
- _____ . (2551). เจริญระกำ. (พิมพ์ครั้งที่ 3). กรุงเทพฯ: เพื่อนดี.
- _____ . (2554). ฝ้ายแกมแพร. (พิมพ์ครั้งที่ 5). กรุงเทพฯ: เพื่อนดี.
- _____ . (2557). เลื่อมสลับลาย. (พิมพ์ครั้งที่ 4). กรุงเทพฯ: เพื่อนดี.
- ธัญญา สังขพันธานนท์. (2539). **วรรณกรรมวิจารณ์**. ปทุมธานี: คลองหลวง.
- บุญเหลือ เทพยสุวรรณ, มล. (2539). **แว่นวรรณกรรม**. กรุงเทพฯ:
อัมรินทร์บุ๊คเซ็นเตอร์.
- ประทีป เหมือนนิล. (2530). **วรรณกรรมไทยปัจจุบัน**. กรุงเทพฯ: สารสยาม.
- ไพลิน รุ่งรัตน์ . (2531). “ญ.หญิงอดทน ภาพสะท้อนอันดับหนึ่งของผู้หญิง
ในนวนิยาย.” **สยามรัฐสัปดาห์วิจารณ์** 34(39): 75-76.
- รินฤทัย สัจจพันธุ์. (2532). **วรรณกรรมปัจจุบัน**. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัย
รามคำแหง.
- ลักษณวัต เจริญพงศ์. (2544). **ปรัชญาภาวะสตรี**. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัย
รามคำแหง.
- ศรียิน ธรรมรังรอง. (2537). **บุคลิกภาพสตรีในนวนิยายที่ได้รับรางวัลของ
กฤษณา อโศกสิน**. วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชา
ภาษาไทย, มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- สมเกียรติ รัชฆ์มณี. (2551). **ภาษาวรรณศิลป์**. (พิมพ์ครั้งที่ 3). กรุงเทพฯ:
สายน้ำใจ.